

Fundusze Europejskie
dla Dolnego Śląska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

**DOLNY
ŚLĄSK**

Załącznik nr 4 - Standardy realizacji form wsparcia

**Standardy realizacji form wsparcia przewidzianych w
naborze dla projektów konkurencyjnych
realizowanych
w ramach
programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska
2021-2027**

Europejski Fundusz Społeczny PLUS

**Priorytet 7 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia
społecznego na Dolnym Śląsku**

Działanie 7.7 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych

7.7.B Tworzenie i rozwój CUS

Wrocław, październik 2025 rok

Spis treści

I. Regulacje ogólne	3
II. Usługi aktywizacji zawodowej oraz usługi zdrowotne	4
III. Usługi opiekuńcze i asystenckie	5
III.1 Regulacje ogólne	5
III.2 Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami	7
III.3 Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	7
III.4 Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	8
III.5 Dzienny dom pomocy	9
IV. Usługi wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej	9
V. Usługi w mieszkaniach	10
VI. Usługi reintegracji społeczno-zawodowej realizowane przez podmioty reintegracyjne (CIS, KIS, ZAZ, WTZ, ŚDS)	11
VII. Wsparcie realizowane przy wykorzystaniu potencjału i zasobów DPS	11
VIII. Katalog dopuszczalnych stawek dla towarów i usług	14

I. Regulacje ogólne

1. Dokument określa katalog zadań możliwych do realizacji w ramach projektu, minimalne standardy usług, które mają być dostarczone w ramach projektu, jak i zastosowanie cen rynkowych do określonych kategorii kosztów w projekcie.
2. W przypadku wystąpienia w budżecie projektu kosztu spoza katalogu, oceniający każdorazowo zobowiązani są do dokonania oceny tego kosztu z perspektywy efektywności i racjonalności kosztowej, w tym spełniania odpowiedniej relacji nakład – rezultat.
3. Wydatki, które nie zostały w nim ujęte powinny być zgodne z cenami rynkowymi oraz powinny spełniać zasady kwalifikowalności wydatków określone w *Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027*.
4. Katalog ten jest obowiązkowym narzędziem oceny racjonalności i efektywności kosztów.
5. Wprowadzenie katalogu stawek nie oznacza automatycznego akceptowania przez oceniających stawek w ich maksymalnie dopuszczonej wysokości. Oceniający każdorazowo zobowiązani są do weryfikacji kosztów zgodnie z zasadą efektywnego zarządzania finansami.
6. Wsparcie powinno być realizowane zgodnie z *Wytycznymi dotyczącymi realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027*.
7. Koszty zatrudnienia personelu projektu należy weryfikować z uwzględnieniem m.in. wielkości projektu, złożoności działań, liczebności grupy docelowej, rodzaju wykonywanej pracy, zaangażowania czasowego, kwalifikacji, kompetencji i doświadczenia zawodowego kadry.
8. Na etapie realizacji projektu Beneficjent dla wydatku wskazanego w budżecie szczegółowym będzie mógł zakupić towar/usługę w cenie innej niż określona w katalogu, o ile cena ta będzie ceną rynkową i pod warunkiem uzyskania akceptacji IP.
9. W przypadku świadczenia usług w placówce zapewniającej całodobową opiekę, nie jest ona zlokalizowana na nieruchomości, na której znajduje się inna placówka świadcząca opiekę instytucjonalną. Zasada ta nie dotyczy placówek zapewniających opiekę wytchnieniową w formie krótkookresowego pobytu, o których mowa w pkt 10, pod warunkiem zachowania pozostałych zasad świadczenia usług w społeczności lokalnej.
10. Opieka wytchnieniowa całodobowa może być realizowana w placówkach, w których liczba miejsc całodobowego pobytu jest nie większa niż 8. Możliwe jest świadczenie takiej opieki również w większych placówkach pod warunkiem, że wsparcie to realizowane w DPS będzie zgodne z postanowieniami Rozdziału VII.
11. **Działania związane z tworzeniem CUS oraz wsparciem świadczonych przez nie usług realizowane są zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.**

Należy zwrócić uwagę, że w projekcie mogą być finansowane usługi wchodzące w zakres interwencji EFS+, obejmujące usługi z zakresu: wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób w kryzysie bezdomności, dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań lub zagrożonych bezdomnością, aktywizacji zawodowej, usług w mieszkaniach wspomaganych i treningowych, reintegracji społeczno-zawodowej, usług zdrowotnych, opiekuńczych, a także wsparcia opiekunów faktycznych.

12. ***Ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych w art. 2 wymienia rodzaje usług społecznych, niemniej nie wszystkie one mogą być współfinansowane w projekcie EFS+ (np. w katalogu interwencji EFS+ nie mieszczą się usługi z zakresu kultury, kultury fizycznej i turystyki czy ochrony środowiska). Tego typu działania mogą być realizowane przez CUS z innych środków (np. budżetu gminy).***
13. Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami musi zapewniać odbiorcom usług możliwość niezależnego życia i włączenia społecznego zgodnie z art. 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, Komentarzem ogólnym nr 5 do tej Konwencji i Uwagami Podsumowującymi Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ.

II. Usługi aktywizacji zawodowej oraz usługi zdrowotne

1. Możliwe jest finansowanie usług z zakresu aktywizacji zawodowej, jednak należy mieć na uwadze, że rolą CUS jest koordynacja dostępnych lokalnie usług. W związku z powyższym działania z zakresu aktywizacji zawodowej powinny ograniczać się do informowania o możliwości skorzystania ze wsparcia oferowanego przez instytucje publiczne w danej gminie czy powiecie, a także do zaangażowania lokalnego urzędu pracy do opracowania i realizacji indywidualnych planów usług (o których mowa w szczególności w art. 38-39 ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych).
Niemniej, jeżeli w projekcie wdrażane będą usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym, to:
  - muszą być one realizowane przez podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej oraz
  - w przypadku gdy zastosowane zostaną w projekcie formy pomocy analogiczne jak wskazane w ustawie o rynku pracy i służbach zatrudnienia, to muszą być one realizowane w sposób i na zasadach określonych w tej ustawie i odpowiednich aktach wykonawczych do ustawy.
2. Finansowanie usług zdrowotnych jest możliwe w zakresie działań o charakterze diagnostycznym lub profilaktycznym, zaś finansowanie leczenia jest możliwe wyłącznie w ramach opieki długoterminowej, jako wsparcie towarzyszące. W ramach opieki długoterminowej możliwe jest sfinansowanie pielęgniarskiej opieki

długoterminowej, rehabilitacji, konsultacji lekarskich. Natomiast w pozostałych przypadkach wsparcie w zakresie usług zdrowotnych powinno koncentrować się na profilaktyce zdrowotnej (np. badania diagnostyczne, porady dietetyczne, itp.). Usługi zdrowotne mogą stanowić maksymalnie 20% wartości projektu.

III. Usługi opiekuńcze i asystenckie

III.1 Regulacje ogólne usług opiekuńczych i asystenckich

1. Usługi opiekuńcze są świadczone dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a usługi asystenckie w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami.
2. Wsparcie dla usług opiekuńczych lub asystenckich realizowane przez CUS musi wynikać z lokalnej diagnozy potrzeb.
3. Świadczenie usług opiekuńczych w formach stacjonarnych odbywa się poprzez tworzenie miejsc:
  - a) stałego lub krótkookresowego pobytu dziennego;
  - b) stałego lub krótkookresowego pobytu całodobowego w placówkach, w których są realizowane usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej lub miejsc opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego pobytu.
4. Miejsca krótkookresowego pobytu służą przede wszystkim poprawie dostępu do usług opiekuńczych w zastępstwie za opiekunów faktycznych w ramach opieki wytchnieniowej.
5. Wsparcie w ramach projektu nie spowoduje:
  - a) zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług asystenckich lub opiekuńczych przez beneficjenta oraz
  - b) zastąpienia środkami projektu dotychczasowego finansowania usług ze środków innych niż europejskie¹.
6. W ramach projektu nie jest wspierana opieka instytucjonalna, tj. nie są tworzone nowe miejsca opieki w formach instytucjonalnych, nie są utrzymywane istniejące miejsca w tych placówkach oraz nie są realizowane usługi na rzecz osób w nich przebywających, z wyłączeniem pkt 7. Podmioty prowadzące opiekę instytucjonalną mogą sfinansować działania pozwalające na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w społeczności lokalnej, w takim zakresie w jakim **przyczyni się to do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz liczby osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej²**, w tym realizację opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego pobytu. Wsparcie to jest realizowane zgodnie z poniższymi zasadami ogólnymi:

¹ Nie dotyczy kontynuacji wsparcia realizowanego ze środków EFS+.

² W przypadku realizacji wsparcia w zakresie opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego pobytu obowiązek ten dotyczy analogicznie zwiększenia liczby miejsc opieki wytchnieniowej oraz liczby osób objętych wsparciem w tym zakresie.

- a) działania polegające na rozwijaniu i utrzymaniu usług opieki prowadzonych w formie instytucjonalnej długoterminowej nie mogą otrzymać wsparcia z EFS+;
  - b) działania mające na celu otwieranie się instytucji opieki całodobowej muszą być uzasadnione wskazaniem zawartymi w odpowiednim dla danego województwa Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji oraz analizą potrzeb lokalnych (gminnych lub powiatowych) w zakresie rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej zawartą w gminnym lub powiatowym planie rozwoju usług społecznych/planie deinstytucjonalizacji usług społecznych;
  - c) włączenie instytucji opieki całodobowej do realizacji usług świadczonych w społeczności lokalnej oraz opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego pobytu musi zapewniać odbiorcom tych usług możliwość niezależnego życia i włączenia społecznego zgodnie z art. 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, Komentarzem ogólnym nr 5 do tej Konwencji i Uwagami Podsumowującymi Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ;
  - d) w projektach dotyczących otwierania się DPS stosowane są zasady określone w Rozdziale VII,).
7. Możliwe jest wsparcie dla osób będących w długoterminowej opiece instytucjonalnej wyłącznie w celu przejścia tych osób do opieki realizowanej w formie usług świadczonych w społeczności lokalnej. Wsparcie to **musi przyczyniać się do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej.**
8. Wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, np. teleopieki, systemów przywoławczych, jest możliwe wyłącznie jako element wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi. Tym samym ten rodzaj wsparcia może być realizowany w projekcie tylko jako wsparcie towarzyszące do pozostałych usług świadczonych w społeczności lokalnej.
9. Możliwe jest finansowanie działań umożliwiających pozostanie osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej, pozwalające tym osobom na w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie, w tym działania zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo tych osób takie jak np. likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania (mieszkania adaptowalne), sfinansowanie tworzenia i rozwoju wypożyczalni sprzętu wspomagającego (zwiększającego samodzielność tych osób) i sprzętu pielęgnacyjnego (niezbędnego do opieki nad tymi osobami), sfinansowanie wypożyczenia lub zakupu tego sprzętu, usługi dowożenia posiłków, usługi transportu indywidualnego. Tego rodzaju działania realizowane są **jako element** kompleksowych projektów dotyczących usług asystenckich lub usług opiekuńczych i mogą być finansowane z EFS+ lub w ramach cross-financingu.
10. W przypadku realizacji wsparcia w postaci usług sąsiedzkich, są one zgodne z zasadami określonymi w art. 50 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

III.2 Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami

1. Usługa asystencka obejmuje wspieranie osób z niepełnosprawnościami w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do aktywnego funkcjonowania społecznego, zawodowego, edukacyjnego. W zależności od potrzeb osoby z niepełnosprawnością, usługa asystencka może obejmować również opiekę higieniczną oraz pomoc w czynnościach fizjologicznych.
  2. Usługa asystencka jest świadczona przez:
    - a) asystenta osoby niepełnosprawnej – warunkiem zatrudnienia asystenta osoby niepełnosprawnej jest ukończone kształcenie w zawodzie asystenta osoby niepełnosprawnej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 991, z późn. zm.);
    - b) asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej – warunkiem zatrudnienia kandydata jako asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej jest uzyskanie pozytywnej opinii psychologa na podstawie weryfikacji predyspozycji osobowościowych oraz kompetencji społecznych. Po uzyskaniu pozytywnej opinii psychologa, asystentem osobistym osoby niepełnosprawnej mogą zostać kandydaci:
      - i) posiadający doświadczenie w realizacji usług asystenckich, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste, wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego (ocena posiadania przez osobę doświadczenia w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom z niepełnosprawnościami należy do Beneficjenta.)
- lub
- ii) bez adekwatnego doświadczenia, którzy odbyli minimum 60-godzinne szkolenie asystenckie. Szkolenie składa się z minimum 20 godzin części teoretycznej z zakresu wiedzy ogólnej dotyczącej niepełnosprawności, udzielania pierwszej pomocy, pielęgnacji i obsługi sprzętu pomocniczego oraz z minimum 40 godzin części praktycznej w formie przyuczenia do pracy np. praktyki, wolontariat.

III.3 Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

1. Zakres usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania obejmuje w szczególności:
  - a) pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych;
  - b) opiekę higieniczną;
  - c) pielęgnację zaleconą przez lekarza, która obejmuje czynności pielęgnacyjne wynikające z przedłożonego zaświadczenia lekarskiego lub dokumentacji medycznej, uzupełniające w stosunku do pielęgniarstwa opieki środowiskowej;
  - d) zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
2. Organizacja świadczenia usług opiekuńczych uwzględnia podmiotowość odbiorców usług, w tym respektowanie prawa do poszanowania i ochrony godności, intymności,

w szczególności w przypadku czynności o charakterze opieki higienicznej i pielęgnacji oraz poczucia bezpieczeństwa i ochrony dóbr osobistych.

3. Podmiot realizujący usługi opiekuńcze zobowiązany jest do zapewnienia dostępności do nieprzerwanego i właściwego pod względem jakości procesu świadczenia usług przez 7 dni w tygodniu, poprzez właściwe ustalenie z osobami świadczącymi usługi opiekuńcze godzin oraz zleconego wymiaru i zakresu usług.
4. Usługa opiekuńcza jest świadczona przez osobę, która posiada:
  - a) kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, asystent osoby niepełnosprawnej, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej lub
  - b) doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła minimum 80-godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi, w tym udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej.

III.4 Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania obejmują usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i wykonywane są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.
2. Zakres specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania obejmuje obok usług opiekuńczych m.in:
  - a) pielęgnację jako wspieranie procesu leczenia, w tym:
    - i) pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych;
    - ii) uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych;
    - iii) pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece;
    - iv) pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania;
    - v) w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmianę opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny;
    - vi) pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia;
    - vii) pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych;
  - b) rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (możliwe w projektach dotyczących opieki długoterminowej):
    - i) zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii;
    - ii) współpracę ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

Wymagania te nie dotyczą specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, określonych w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2024 r. 816).

3. Specjalistyczna usługa opiekuńcza w miejscu zamieszkania jest świadczona przez osobę, która spełnia wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

III.5 Dzienny dom pomocy

1. Dzienny dom pomocy jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zapewniającym całodzienne usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz aktywizację w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej.
2. Organizacja dziennego domu pomocy oraz zakres i poziom świadczonych w nim usług uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa uczestników zajęć oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.
3. Dzienny dom pomocy funkcjonuje przez cały rok, we wszystkie dni robocze, co najmniej 8 godzin dziennie, w godzinach dostosowanych do potrzeb uczestników i ich rodzin.

W wyjątkowych przypadkach liczba dni i godzin funkcjonowania dziennego domu pomocy może zostać dostosowana do lokalnych potrzeb.

4. Usługa opiekuńcza w dziennym domu pomocy jest świadczona przez osobę, która posiada:
  - a) kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, asystent osoby niepełnosprawnej, pielęgniarz, pielęgniarzka, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej lub
  - b) doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła minimum 80-godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi, w tym udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej. Ocena posiadania przez osobę doświadczenia w realizacji usług opiekuńczych należy do Beneficjenta.

IV. Usługi wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej

1. Wsparcie dla rodziny i pieczy zastępczej odbywa się zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z zastrzeżeniem pkt 2.
2. Z EFS+ nie są finansowane świadczenia wypłacane na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Świadczenia te mogą stanowić wkład własny do projektu.

3. Usługi wsparcia rodziny w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci w formie placówek wsparcia dziennego polegają na tworzeniu nowych miejsc opieki i wychowania w ramach nowo tworzonych placówek wsparcia dziennego lub na wsparciu istniejących placówek.
4. Wsparcie istniejących placówek wsparcia dziennego jest możliwe wyłącznie pod warunkiem:
  - a) zwiększenia liczby miejsc w tych placówkach lub
  - b) rozszerzenia oferty wsparcia.
5. W ramach projektu nie są tworzone nowe miejsca ani wspierane istniejące miejsca opieki w placówkach świadczących opiekę instytucjonalną.
6. Działania mające na celu wsparcie dzieci i młodzieży przebywających w całodobowych instytucjach opieki nie mogą wzmacniać potencjału instytucjonalnego tych placówek (np. zatrudnianie personelu, remonty, wyposażenie). Mogą dotyczyć wsparcia dzieci i młodzieży oraz kadr w zakresie zgodnym z ideą deinstytucjonalizacji.
7. W razie konieczności umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego rodzeństwa, za zgodą dyrektora tej placówki oraz po uzyskaniu zezwolenia wojewody, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci (maksymalnie 10).

V. Usługi w mieszkaniach

1. Wsparcie dla mieszkań treningowych i mieszkań wspomaganych polega na tworzeniu miejsc w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach.
2. Wsparcie usług w ramach istniejących mieszkań treningowych, mieszkań wspomaganych jest możliwe wyłącznie pod warunkiem zwiększenia liczby miejsc w danym mieszkaniu, bez pogorszenia jakości świadczonych usług lub w przypadku mieszkań treningowych objęcia nowych osób, które dotychczas nie korzystały ze wsparcia.
3. Liczba miejsc w mieszkaniu (treningowym, wspomaganym) nie może być większa niż 3, chyba że większa liczba miejsc wynika z faktu bycia rodziną w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Pokoje w mieszkaniu powinny być 1-osobowe.
4. Mieszkania treningowe, mieszkania wspomagane nie mogą być zlokalizowane na nieruchomości, na której znajduje się placówka opieki instytucjonalnej, rozumiana zgodnie z definicją zawartą w wykazie pojęć.
5. W przypadku nieruchomości, w której znajduje się do 8 lokali włącznie, mieszkania treningowe, wspomagane mogą stanowić 50% lokali. W nieruchomości o większej liczbie lokali, maksymalna liczba takich mieszkań wynosi 4 i 25% nadwyżki liczby lokali powyżej 4. W przypadku mieszkań, w których przebywa jedna osoba, mieszkania te mogą stanowić 100% lokali w przypadku nieruchomości, w której znajduje się do 8 lokali włącznie, a w przypadku większych nieruchomości — odpowiednio 25% nadwyżki liczby lokali powyżej 8.

6. W przypadku mieszkań treningowych i wspomaganych stosowany jest standard dotyczący tej formy pomocy wynikający z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i aktów wykonawczych wydanych na podstawie tej ustawy, chyba że niniejszy Standard stanowi inaczej (w szczególności należy zwrócić uwagę na wymagania Standardu wskazane w pkt. 3-5 tego rozdziału).
7. Wsparcie w ramach projektu nie może spowodować:
  - a) zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług w formie mieszkań treningowych, wspomaganych przez beneficjenta oraz
  - b) zastąpienia środkami projektu dotychczasowego finansowania usług ze środków innych niż europejskie³.

VI. Usługi reintegracji społeczno-zawodowej realizowane przez podmioty reintegracyjne (CIS, KIS, ZAZ, WTZ, ŚDS)

1. Działania ukierunkowane na poprawę dostępu do usług reintegracji społecznej i zawodowej realizowanych przez podmioty reintegracyjne (WTZ, ZAZ, CIS, KIS, ŚDS) polegają na:
  - a) tworzeniu nowych miejsc reintegracji **w istniejących** podmiotach reintegracyjnych (jeżeli zasady funkcjonowania podmiotu na to pozwalają) oraz
  - b) obejmowanie osób już wspieranych w podmiotach reintegracyjnych nowymi usługami.

2. W ramach projektu nie można tworzyć nowych podmiotów reintegracyjnych.

3. Wsparcie uczestnika projektu w ramach WTZ i ZAZ może być zapewnione przez okres do 2 lat.

Warunkiem wsparcia w ramach WTZ jest zaoferowanie uczestnikom realnej ścieżki dojścia do ZAZ lub innej formy zatrudnienia.

4. Wsparcie w ramach ZAZ jest możliwe pod warunkiem, że 5-10% uczestników ZAZ objętych wsparciem EFS+ wejdzie na otwarty rynek pracy/zarejestruje się w Urzędzie Pracy.

VII. Wsparcie realizowane przy wykorzystaniu potencjału i zasobów DPS

1. Możliwe działania otwierające placówki:
  - a) Wsparcie mające na celu otwieranie DPS na usługi świadczone w społeczności lokalnej oraz realizację opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego pobytu musi być zgodne z przepisami ustawy z dnia 12

---

³ Nie dotyczy kontynuacji wsparcia realizowanego ze środków EFS+.

marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz pozostałymi warunkami zawartymi w wytycznych.

- b) Finansowane mogą być następujące działania mające na celu otwieranie placówek realizujących usługi w formie instytucjonalnej:
- realizacja i koordynacja usług środowiskowych w różnych formach: m.in. usług opiekuńczych, usług specjalistycznych oraz usług sąsiedzkich dla osób niezamieszkujących w placówce. Uzupełniająco możliwe jest również realizacja przez DPS usług – teleopieki lub elektronicznych systemów wspierających pracę opiekunów, ale jedynie jako elementu kompleksowej usługi;
  - utworzenie i wsparcie funkcjonowania w strukturze DPS miejsc pobytu dziennego wraz z usługami. Miejsce świadczenia usług pobytu dziennego musi znajdować się w innym miejscu niż budynek, w którym świadczona jest opieka całodobowa (w odrębnym budynku na tej samej nieruchomości lub innej nieruchomości);
  - utworzenie i wsparcie funkcjonowania w strukturze DPS mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego wraz z usługami (przy jednoczesnym spełnieniu warunku wskazanego w rozdz. V pkt 4). Dopuszczalne jest prowadzenie mieszkań przez DPS zarówno dla osób usamodzielnianych opuszczających DPS, jak i w celu zaradczo-profilaktycznym, tj. zapobiegając umieszczaniu osób w placówce opieki całodobowej;
  - przekształcenie miejsc długoterminowej instytucjonalnej i całodobowej opieki, w miejsca opieki wytchnieniowej – w formie krótkookresowego pobytu całodobowego (do 30 dni w roku kalendarzowym, z możliwością wydłużenia w szczególnie uzasadnionych przypadkach o kolejne 30 dni w roku kalendarzowym). Przekształcone miejsca muszą być wydzielone organizacyjnie;
  - udostępnienie osobom niezamieszkującym w DPS zasobów w postaci: pomieszczeń terapeutycznych, pomieszczeń służących rehabilitacji, wraz z niezbędnym wyposażeniem celem realizacji zajęć terapeutycznych. Działanie takie jest możliwe w przypadku, gdy z lokalnej analizy potrzeb, wynika, iż na terenie danej miejscowości występuje problem z dostępnością specjalistycznych usług terapeutycznych (np. w postaci usług rehabilitacyjnych (wyłącznie w zakresie opieki długoterminowej), logopedycznych,), a DPS, posiada zasoby lokalowe i osobowe pozwalające na przeprowadzenie takich form terapeutycznych, dla osób niezamieszkujących w placówce;
  - działania ukierunkowane na usamodzielnienie mieszkańców DPS przez realizację indywidualnych planów usamodzielnienia. Zaplanowane działania nie mogą być realizowane w zakresie wzmocnienia potencjału instytucji, zatem powinny być realizowane poza budynkiem, w którym

jest świadczona całodobowa opieka długoterminowa. Niedopuszczalne jest tworzenie pracowni usamodzielniających na terenie tego samego budynku, w którym znajduje się instytucjonalna forma opieki. Wsparcie z zakresu usamodzielnienia może obejmować usługi opiekuńcze, usługi asystenckie oraz usługi terapeutyczne np. treningi samodzielności, budżetowe.

- c) W zakresie działań, o których mowa w pkt b ze środków EFS+ (w tym crossfinancingu) nie jest możliwe finansowanie kosztów związanych z budową, adaptacją i remontem budynków i pomieszczeń w budynkach, w których jest prowadzona długoterminowa opieka całodobowa.
2. Szczegółne zasady kwalifikowalności wydatków:
- a) Wszelkie wydatki ponoszone w projektach nie mogą wzmacniać potencjału instytucji opieki całodobowej.
- b) Wydatki ponoszone w ramach cross-financingu są możliwe do rozliczenia wyłącznie w części bezpośrednio związanej z tworzeniem miejsc świadczenia usług poza infrastrukturą placówki świadczącej opiekę instytucjonalną (nie mogą dotyczyć budynku, w którym jest prowadzona długoterminowa instytucjonalna opieka całodobowa). Utworzenie miejsc świadczenia usług finansowane w ramach cross-financingu objęte jest 5-letnim okresem trwałości.
- c) W przypadku realizacji projektu polegającego na udostępnieniu zasobów instytucjonalnych na rzecz usług świadczonych w środowisku zamieszkania niedozwolone jest finansowanie kosztów zakupu wyposażenia na potrzeby placówki świadczącej opiekę instytucjonalną. Możliwy jest zakup wyposażenia wyłącznie w celu świadczenia usług w formie zdeinstytucjonalizowanej/środowiskowej na rzecz osób niezamieszkujących w instytucji. Wyposażenie nie może być użytkowane w budynkach, w których są realizowane usługi opieki instytucjonalnej długoterminowej oraz przez mieszkańców korzystających z tej opieki.
- d) Zaleca się współpracę DPS w realizacji usług świadczonych w społeczności lokalnej z PES.
- e) Koszty związane z angażowaniem personelu mogą być kwalifikowalne wyłącznie w zakresie świadczenia usług w społeczności lokalnej lub realizacji opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego pobytu. Zatem dopuszczalne jest zatrudnianie nowych realizatorów usług w ramach umowy o pracę lub delegowanie osób wykonujących dotychczas pracę na rzecz usług opieki instytucjonalnej do pracy w społeczności lokalnej, jednak w przypadku delegowania w części etatu – wymagana jest szczegółowa ewidencja czasu pracy.
- f) Działania projektowe mogą być wykonywane przez realizatorów usług świadczonych w społeczności lokalnej w ramach umów cywilno-prawnych. W

takim przypadku stosuje się procedury wyboru wykonawców zgodnie z Wytocznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027.

- g) Dopuszczalne jest rozliczanie w ramach kosztów bezpośrednich projektu kosztów mediów oraz kosztów niezbędnych do prowadzenia zajęć (np. środków czystości), w ramach wykorzystania pomieszczeń terapeutycznych, pomieszczeń służących rehabilitacji, wraz z niezbędnym wyposażeniem do realizacji zajęć terapeutycznych dla osób niezamieszkujących w DPS. Konieczne jest jednak wskazanie przez beneficjenta szczegółowej metodyki proporcjonalnego rozliczania kosztów.

VIII. Katalog dopuszczalnych stawek dla towarów i usług

Rodzaj wydatku	Jednostka	Maksymalny dopuszczalny koszt (w złotych brutto)
Komputer/laptop z oprogramowaniem (system operacyjny i pakiet Office) ⁴	sztuka	4 904,00 zł
Sala na doradztwo/szkolenia do 40 osób	dzień	917,00 zł
Sala na doradztwo/szkolenia do 10 osób	godzina	90,00 zł
Zestaw szkoleniowy ⁵ , tj. teczka, notes, długopis	zestaw	29,00 zł (bez pendrive) 61,00 zł (z pendrive)
Catering – przerwa kawowa ⁶	sztuka	29,00 zł
Catering – obiad ⁷	sztuka	63,00 zł
Śniadanie	sztuka	55,00 zł
Zwrot kosztów dojazdu ⁸	ilość przejazdów	Równowartość kosztu najtańszego środka transportu publicznego na danej trasie

⁴ Wydatki te, co do zasady nie powinny być kwalifikowalne w ramach projektów, chyba że jest to niezbędny sprzęt do dla osiągnięcia celów, a uzasadnienie konieczności tych zakupów powinno wynikać z zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie projektu

⁵ Zakup materiałów uzależniony będzie dodatkowo od potrzeb i specyfiki szkoleniowej, warsztatowej, seminaryjnej, konferencyjnej. Zestaw może uwzględnić inne, niezbędne materiały szkoleniowe, np. kalendarz, ołówek, gumka, o ile mieszczą się w wyżej wskazanej cenie.

⁶ Wydatek nie powinien być kwalifikowalny, jeżeli forma wsparcia, w ramach której ma być świadczona przerwa kawowa dla tej samej grupy osób w danym dniu trwa krócej niż 4 godziny lekcyjne. Zakres: standardowa przerwa kawowa (kawa, herbata, woda, ciastka, soki), przy czym istnieje możliwość szerszego zakresu usługi, o ile mieści się w określonej cenie rynkowej.

⁷ Możliwość kwalifikowania wydatku powinna zostać ograniczona do projektów, w których wsparcie dla tej samej grupy osób w danym dniu trwa nie krócej niż 6 godzin lekcyjnych. Koszt obejmuje dwa dania (zupa i drugie danie) oraz napój, przy czym istnieje możliwość szerszego zakresu usługi, o ile mieści się w określonej cenie rynkowej.

⁸ W przypadku dofinansowania przejazdów w postaci zwrotu kosztów dojazdu do miejsca pracy/szkolenia/doradztwa, odbywania zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego, beneficjent wypłaca

Nocleg (pokój 1-osobowy) ⁹	dość	267,00 zł
Nocleg (pokój 2-osobowy) ¹⁰	dość	327,00 zł

uczestnikowi projektu kwotę stanowiącą równowartość kosztu najtańszego środka transportu publicznego na danej trasie, za każdy dzień uczestnictwa w formie wsparcia.

W ramach omawianej formy wsparcia beneficjent może również zaplanować finansowanie transportu zbiorowego dla uczestników projektu, np. poprzez wynajem środków transportu zbiorowego. Wybór przez beneficjenta metody wsparcia mobilności uczestników projektu, powinien być poprzedzony analizą jej efektywności.

⁹ Obejmuje nocleg w miejscu noclegowym o standardzie maksymalnie hotelu 3*, przy czym istnieje możliwość szerszego zakresu usługi, o ile mieści się w określonej cenie rynkowej i jest to uzasadnione celami projektu. Usługa powinna być zamawiana co do zasady w przypadku szkoleń, warsztatów oraz innych form wsparcia trwających co najmniej dwa dni. Jednocześnie możliwość zagwarantowania

noclegu należy ograniczyć dla uczestników, którzy posiadają miejsce zamieszkania w miejscowości innej niż miejscowość, w której odbywa się realizacja wsparcia. W przypadku szkoleń, warsztatów, seminariów, istnieje możliwość poniesienia w projekcie ww. kosztu w sytuacji, gdy miejsce prowadzenia szkolenia, warsztatów oraz innych form wsparcia jest znacznie oddalone od miejsca zamieszkania osoby w nim uczestniczącej.

¹⁰ Obejmuje nocleg w miejscu noclegowym o standardzie maksymalnie hotelu 3*, przy czym istnieje możliwość szerszego zakresu usługi, o ile mieści się w określonej cenie rynkowej i jest to uzasadnione celami projektu. Cena dotyczy noclegu dwóch osób w pokoju dwuosobowym. W przypadku gdy w pokoju dwuosobowym będzie spała jedna osoba, cena powinna wynosić tyle ile za pokój jednoosobowy. Usługa powinna być zamawiana co do zasady w przypadku szkoleń, warsztatów oraz innych form wsparcia trwających co najmniej dwa dni. Jednocześnie możliwość zagwarantowania noclegu należy ograniczyć dla uczestników, którzy posiadają miejsce zamieszkania w miejscowości innej niż miejscowość, w której odbywa się realizacja wsparcia. W przypadku szkoleń, warsztatów, seminariów, istnieje możliwość poniesienia w projekcie ww. kosztu w sytuacji, gdy miejsce prowadzenia szkolenia, warsztatów oraz innych form wsparcia jest znacznie oddalone od miejsca zamieszkania osoby w nim uczestniczącej.